

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA

ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

PRELEGENCI I ABSTRAKTY WYSTĄPIEŃ

(materiały autorskie prelegentów przekazane organizatorom konferencji)

DZIEŃ PIERWSZY – 09.10.2025 (SESJA PLENARNA, SZCZECIN)

PANEL I

ZIELONE DZIEDZICTWO – ZNACZENIE, PROBLEMY UTRZYMANIA I NIEZNANA PRZYSZŁOŚĆ

Historyczne parki i ogrody są ważnym składnikiem dziedzictwa kulturowego. Powstałe w przeszłości przedstawiają dawne możliwości i tendencje projektowe. Współcześnie adaptowane stanowią ważny znak tożsamościowy miejsca. Ich delikatną zieloną materię łatwo bezpowrotnie zniszczyć, a by temu zapobiec trzeba stale poddawać je umiejętnej opiece i stałym działaniom ochronnym realizowanym przez specjalistów.

dr inż. ANNA MAJDECKA-STRZEŻEK

Architekt krajobrazu, specjalistka w zakresie historii sztuki ogrodowej i rewaloryzacji zabytkowych ogrodów oraz krajobrazu kulturowego. Członek PKN ICOMOS. Wieloletni pracownik Architektury Krajobrazu SGGW w Warszawie, w latach 1997-2009 Kierownik Podyplomowego Studium Ochrony i Konserwacji Zabytkowych Założeń Ogrodowych SGGW, konsultant Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie w Pracowni Projektowej (2006), w latach 2006-2012 członek Głównej Komisji Konserwatorskiej RP. Autorka projektów rewaloryzacji ogrodów i opracowań naukowych oraz publikacji dotyczących ogrodów historycznych i ich ochrony. Prowadzi praktykę zawodową w zakresie ochrony i rewaloryzacji zabytków ogrodowych.

MIĘDZYNARODOWE STANDARDY OCHRONY ZABYTKOWYCH TERENÓW ZIELENI I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Międzynarodowe dokumenty doktrynalne i wytyczne opracowane zwłaszcza przez ICOMOS (Międzynarodowa Rada Ochrony Zabytków i Miejsc Historycznych) i ISCCL (Międzynarodowy Komitet Naukowy ds. Krajobrazów Kulturowych) stanowią fundament współczesnej ochrony zabytkowych terenów zieleni i krajobrazów kulturowych. Szczególne znaczenie zajmuje Karta Florencka (1981), która jako jedna z pierwszych definiuje ogród historyczny w rozumieniu żywego *działa sztuki* wymagającego specjalnej ochrony. Dodatkowo dokumenty oraz wytyczne UNESCO wskazują na konieczność zintegrowanego zarządzania dziedzictwem, partycypacji społecznej i uwzględniania zmian klimatycznych. Współczesna doktryna dla terenów zieleni i krajobrazów kulturowych nie ogranicza się do ochrony i konserwacji przeszłości, lecz uwzględnia kontekst lokalny, potrzeby społeczności oraz wyzwania środowiskowe. Dokumenty standaryzujące oferują więc ramy dla odpowiedzialnego, zrównoważonego podejścia do zarządzania krajobrazem kulturowym, wskazując kierunki dalszego rozwoju doktryny i praktyki konserwatorskiej w XXI wieku.

dr inż. arch. kraj. Katarzyna Pałubska

Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Przewodnicząca Komisji Zarządzania Dziedzictwem Kulturowym PKN ICOMOS, Członek głosujący ISCCL (International Scientific Committee on Cultural Landscapes), członek międzynarodowych komisji ogrodów historycznych i doktryny konserwatorskiej ICOMOS: ISCCL (ICOMOS-IFLA) i THEOPHILOS, ekspert grupy roboczej „Heritage & Climate Change” przy Komisji Europejskiej UE. Wicedyrektor Instytutu Historii Sztuki na Uniwersytecie K. S. Wyszyńskiego w Warszawie. Wykładowca w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego na Uniwersytecie K. S. Wyszyńskiego w Warszawie (od 2020-obecnie), na Wydziale Sztuk Pięknych UMK w Toruniu (od 2012-obecnie), Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej (2004-2010, gościnnie od 2018-obecnie) i Politechniki Lubelskiej (2014-2018), Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie (2010-2018), Kaunas Faculty of Vilnius Academy of Art (2019), Międzynarodowej Akademii UNESCO (2013-2018), Szkole Letniej ICOMOS. W latach 2020-2024, zastępca a następnie dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W latach 2018-2020 zastępca Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Od 20 lat aktywnie zaangażowana w działalność edukacyjną, społeczną, naukową w zakresie ochrony zabytków, krajobrazu kulturowego i zarządzania dziedzictwem kulturowym. Autorka artykułów naukowych i rozdziałów w monografiach, dokumentacji konserwatorskich i ekspertyz dotyczących krajobrazu historycznego. Główny autor i koordynator dokumentu strategicznego MKIDN - Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026.

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

ROLA STANDARDÓW I DOBRYCH PRAKTYK W KONSERWACJI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Parki i ogrody zabytkowe oraz inne formy zabytkowej zieleni stanowią jedną z kategorii zabytków nieruchomych. Ich cechą charakterystyczną jest stosunkowo niska trwałość, wynikająca z trwałości elementów składowych, szczególnie roślinności. Niemniej, trwałości zabytkowego terenu zieleni nie można postrzegać wyłącznie poprzez roślinność. Warunkiem trwania zabytku tego rodzaju w czasie jest ciągłość sukcesji jego formy przestrzennej i substancji. Czas ten można wydłużać, prowadząc cyklicznie prace konserwatorskie i restauratorskie. Konieczne jest jednak zapewnienie ich odpowiedniej jakości, czemu służą popularyzowane standardy i dobre praktyki.

dr inż. Renata Stachańczyk

Architekt krajobrazu, specjalizujący się w problematyce ochrony i rewaloryzacji zabytkowych parków i ogrodów, główny specjalista w Narodowym Instytucie Dziedzictwa, w którym kieruje Zespołem Zadaniowym ds. Krajobrazu Kulturowego, Zieleni Zabytkowej. Autorka i współautorka ekspertyz, dokumentacji, studiów i projektów rewaloryzacji ogrodów zabytkowych, oraz opracowań dotyczących standaryzacji działań konserwatorskich w odniesieniu do zabytkowych założeń zieleni. Od 1992 r. związana jest z projektem rewaloryzacji polskiej części Parku Mużakowskiego, od 2006 r. była koordynatorem, w latach 2016-2020 kierownikiem tego projektu, odpowiedzialna za całokształt zagadnień konserwatorskich związanych z rewaloryzacją polskiej części tego obiektu. Prowadziła prace badawcze, studialne, wykonała liczne dokumentacje projektowe i była zaangażowana w promocję i popularyzację tego parku. Wyróżniona Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2022), Złotą odznaką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Za opiekę nad zabytkami” (2017), Odznaką Honorową za zasługi dla Województwa Lubuskiego (2015).

WYTYCZNE GKZ W ZAKRESIE OPRACOWANIA DOKUMENTACJI STUDIALNO- PROJEKTOWYCH DOTYCZĄCYCH KONSERWACJI I RESTAURACJI ZABYTKOWEJ ZIELENI

Omówienie obowiązujących standardów postępowania konserwatorskiego w każdym z etapów opracowania dokumentacji studialno-projektowej dla parków zabytkowych (materiały wyjściowe, inwentaryzacje, studium historyczno-kompozycyjne, wnioski i zalecenia konserwatorskie, koncepcyjny projekt rewaloryzacji)

Katarzyna Balik

Architekt krajobrazu, główny specjalista w Narodowym Instytucie Dziedzictwa w Dziale Krajobrazu i Założeń Zieleni. Od 25 lat zajmuje się badaniami z zakresu ochrony, konserwacji i restauracji zabytkowych ogrodów, parków oraz krajobrazu. Autorka opinii eksperckich, opracowań studialnych i projektów rewaloryzacji parków historycznych, w tym uznanych za Pomnik Historii (m.in. Park w Lubostroniu, Białowieży, Mysłakowicach, Park Tężniowy w Ciechocinku, Ogród Biskupi w Katowicach), jak również opracowań dotyczących wartości krajobrazu kulturowego (m.in. Krzemionki Opatowskie, Uzdrowisko Ciechocinek, Kotlina Jeleniogórska, Bohoniki).

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

PANEL II

DOBRE PRAKTYKI W SPORZĄDZANIU DOKUMENTACJI DOTYCZĄCEJ ZIELENI ZABYTKOWEJ

Zaprezentowane zostaną reguły tworzenia dokumentacji dotyczącej zieleni, zwłaszcza zabytkowej. Wskazane zostaną niezbędne składniki dokumentacji oraz istotnie dla układów, drzewostanów i drzew elementy ich oceny i opisu, które realnie pozwalają podejmować decyzje o ich przyszłości i zakresie planowanych zabiegów.

dr inż. arch. kraj. Wojciech Bobek

Wykładowca Politechniki Krakowskiej, teoretyk i praktyk, autor kilku tysięcy opracowań dotyczących założeń zieleni, drzewostanów, drzew i ich stanu. Architekt krajobrazu, dendrolog, arborysta - konsultant, współtwórca Akademii Arborystyki. Były inspektor Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie, członek Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego i wielu innych.

ZIELONA INFRASTRUKTURA NA TERENACH OBJĘTYCH OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ - WYZWANIA WSPÓŁCZESNOŚCI

Adaptacja terenów współczesnych miast wymaga uwzględnienia usług ekosystemowych w procesie projektowym. Zaprezentowane zostaną badania dotyczące rewitalizacji rynków objętych ochroną konserwatorską, oraz wskaźniki kluczowe dla zapewnienia dobrostanu mieszkańcom miast w kontekście kształtowania wysokiej jakości zielonej infrastruktury.

dr hab. inż. Marzena Suchocka

Wieloletni kierownik Katedry Architektury Krajobrazu Instytutu Inżynierii Środowiska. Członkini m.in. Zespołu ds. spraw zapewnienia ochrony drzew i krzewów powołanego przez Ministra Klimatu i Środowiska, Krajowej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Komisji Ekspertów ds. Klimatu i Przestrzeni przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Ekspertka w zakresie ochrony drzew m.in. podczas kontroli NIK pt. „Ochrona drzew w procesach inwestycyjnych w miastach”. Zainteresowania naukowe to zarządzanie drzewami miejskimi, ochrona drzew w inwestycjach, rozwiązywanie kolizji pomiędzy drzewami a infrastrukturą, ocena kondycji drzew, metody oceny ryzyka, wycena wartości odtworzeniowej, ocena i wycena usług ekosystemowych drzew, rozwiązania oparte na naturze (NBS). Autorka patentów, m. in. Antykompresyjnej Mieszanki Kamienno-Glebowej SGGW - podbudowy pod nawierzchnię poprawiającej warunki siedliskowe rozwoju drzew oraz umożliwiającej małą retencję w obrębie nawierzchni wspierając adaptację współczesnych miast do zmiany klimatu.

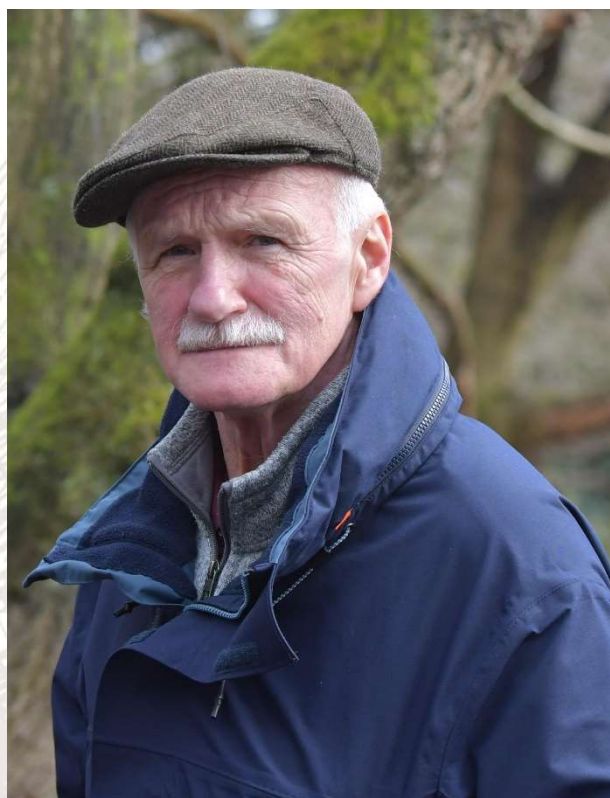

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA

ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

PNĄCZA NA ZABYTKACH

Prelekcja będzie dotyczyła wskazań dotyczących zastosowania pnączy na obiektach zabytkowych. Znajdzie się w niej tematyka wpływu roślin pnących na stan budynków i murów. Omówione zostaną wskazania jak stosować rośliny na zabytkowych elewacjach.

Dr hab. Jacek Borowski profesor SGGW

Specjalizuje się w dendrologii, zainteresowania dotyczą głównie fizjologii, morfologii, oraz praktycznego zastosowania drzew, krzewów i pnączy, szczególnie w warunkach zurbanizowanych (ponad 110 oryginalnych publikacji). Emerytowany, wieloletni wykładowca drzewoznawstwa w SGGW w Warszawie, współpracuje między innymi, z Uniwersytetem Warszawskim. Zaangażowany w obronę alei przydrożnych. Istotnym elementem działalności jest stosowanie pnączy w różnych miejscach i warunkach. Opracował z współpracownikami oryginalną „Fotograficzną metodę oceny przyrostów drzew” i „Standardy Kształtowania Zieleni Warszawy”. Był przez dwie kadencje prezesem Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego, obecnie jest przewodniczącym Oddziału Warszawskiego PTD.

ROZWIĄZYWANIE SYTUACJI SPORNYCH W ZAKRESIE PROJEKTOWANIA ARCHITEKTONICZNEGO ZIELENI ZABYTKOWEJ

Wskazanie obszarów w których występuje rozbieżność pomiędzy oczekiwaniami nadzoru konserwatorskiego, a możliwościami spełnienia tych warunków przez inwestora. Błędy popełniane przez projektantów w trakcie procesu opracowywania dokumentacji. Dobre praktyki w procesie przygotowania inwestycji.

Piotr Błażejewski

Absolwent Wydziału Urbanistyki i Architektury Politechniki Szczecińskiej. Prowadzi własną pracownię projektową od 1995 r. Posiada uprawnienia w zakresie projektowania architektonicznego bez ograniczeń oraz uprawnienia do wykonywania samodzielnej funkcji kierownika budowy i robót w specjalności architektonicznej. Członek Zachodniopomorskiej Okręgowej Izby Architektów RP oraz członek Zachodniopomorskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Od 2019 roku pełni funkcję Przewodniczącego Zachodniopomorskiej Okręgowej Izby Architektów RP.

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA

ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

PANEL III

MATERIAŁY KARTOGRAFICZNE JAKO ŹRÓDŁO WIEDZY O KOMPOZYCJI OGRODOWEJ - NA PRZYKŁADZIE PODPOZNAŃSKICH ZESPOŁÓW PAŁACOWO-PARKOWYCH W OWIŃSKACH I RADOJEWIE

Analiza materiałów kartograficznych, zwłaszcza przy braku oryginalnych dokumentów planistycznych, odgrywa często kluczową rolę w ustaleniu dawnej kompozycji przestrzennej założenia dworsko-ogrodowego. W wielu opracowaniach dotyczących obiektów ogrodowych, autorzy wciąż opierają się prawie wyłącznie na danych zawartych na Messtischblättern - pruskich mapach stolikowych z przełomu XIX/XX wieku, które zostały opracowane dla terenów zlokalizowanych obecnie na zachodzie i północy naszego kraju. Nie są to jednak jedyne źródła kartograficzne, które mogą zawierać istotne dla badań informacje. Na przykładzie analiz dla zespołów pałacowo - parkowych w Owińskach i Radojewie pod Poznaniem zostaną przedstawione inne pomocne materiały źródłowe.

dr inż. Bożena Łukasik

Adiunkt w Katedrze Terenów Zieleni i Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, dydaktyk, badaczka historycznych założen ogrodowych, autorka publikacji z zakresu architektury krajobrazu i ogrodnictwa, krajobrazu kulturowego oraz dotyczącej działalności projektowej Petera Josepha Lennego w XIX w. na ziemiach polskich.

OGRODY ZAMKU KRÓLEWSKIEGO W WARSZAWIE - W DIALOGU Z HISTORIĄ I WSPÓŁCZESNYMI WYZWANIAM

Początki Ogrodów Zamku Królewskiego w Warszawie sięgają XV wieku. Ogród w różnych postaciach towarzyszył siedzibom kolejnych władców tego miejsca pełniąc funkcję użytkową, a z czasem bardziej rekreacyjną i reprezentacyjną. W kolejnych stuleciach kształt i rola ogrodu podążały za duchem czasu, upodobań i zasobów panujących przybierając formy od renesansowych, poprzez barokowe, klasycystyczne czy modernistyczne z okresu międzywojennego. Bywał piękny i ważny, ale też tę urodę i znaczenie tracił. Jego wyjątkowe położenie na wysokiej wiślanej skarpie, nad wielką i kapryśną rzeką i w otoczeniu siedziby władzy sprawiło, że kolejne nawarstwienia zbudowały jego siłę, znaczenie i genius loci, także w próbach okiełznania rzeki. Po latach niebytu i zaniedbania odrodził się z mocą i duchem wyjątkowości. Ogród Górny został oddany do użytkowania w 2015 roku, a Dolny w 2019 r. Obie części tworzą spójną kompozycyjnie całość stanowiąc znakomitą oprawę dla Zamku i wzbogacając jego ofertę kulturalną i edukacyjną. Położony w centrum stolicy, ciesząc się statusem zabytku, pełni funkcję ogrodu reprezentacyjnego i publicznego, co nakłada wiele obowiązków i stawia wysoko poprzeczkę.

Agnieszka Żukowska

Kierowniczka Ogrodów Zamku Królewskiego w Warszawie; architektka krajobrazu, absolwentka Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Politechniki Lubelskiej (ochrona środowiska) i London School of Public Relations. Członek Stowarzyszenia Architektów Polskich – sekcji Architektury Krajobrazu oraz Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego. Ekspertka i popularyzatorka zieleni i ogrodów – zwłaszcza miejskich i historycznych, kuratorka wydarzeń ogrodniczych i florystycznych, autorka artykułów i publikacji oraz fotografii kwiatów i ogrodów.

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA

ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

PARK PRZY DOMU URODZENIA FRYDERYKA CHOPINA W ŻELAZOWEJ WOLI – STUDIUM RATOWANIA OBIEKTU PO NIEWŁAŚCIWIE PRZEPROWADZONEJ REWALORYZACJI

Problemy związane z degradacją zieleni zabytkowej w parku w Żelazowej Woli po przeprowadzonych w 2010 roku pracach rewaloryzacyjnych.

Treść w skrócie:

- Kilka lat po zakończeniu prac zauważono masowe pogarszanie się kondycji drzew i ich zamieranie. Badania wykazały, że główną przyczyną było nawiezenie nieprzepuszczalnej warstwy gliny i mułu, która utrudniała wymianę powietrzną i powodowała zamieranie systemów korzeniowych.
- Zagrożenia: Trudność rozpoznania skutków inwestycji (rozłożonych w czasie), brak specjalistycznej wiedzy ogrodniczej u zarządców parków oraz niedostateczny nadzór nad jakością robót przyczyniły się do eskalacji problemów. Uszkodzone drzewa zaczęły stanowić realne zagrożenie dla ludzi i mienia.
- Plan naprawczo-ratunkowy: Opracowano kompleksowy program, obejmujący m.in. sukcesywne usuwanie warstwy nieprzepuszczalnej, zakładanie studzienek napowietrzających wypełnionych keramzytem, specjalistyczne napowietrzanie gleby urządzeniami ciśnieniowymi, a także stałe pomiary składu gazowego powietrza glebowego. Równolegle prowadzono zabiegi pielęgnacyjne w koronach drzew.
- Efekty: Drzewa pozytywnie reagowały na zabiegi – pojawiały się nowe korzenie, a kondycja liści i zagęszczenie koron poprawiały się. Zahamowano lawinowy proces zamierania drzew, choć część z nich nadal wymagała usunięcia.
- Wnioski: Należy podkreślić konieczność ciągłego monitoringu stanu drzew oraz uwrażliwienia zarządców parków zabytkowych na wpływ inwestycji na elementy przyrodnicze. Brak nadzoru i odpowiednich analiz po zakończeniu prac może prowadzić do nieodwracalnych strat w zasobach przyrodniczych i kulturowych.

arch. kraj. Anna Tarnawska

Architekt krajobrazu, specjalistka w dziedzinie ochrony i rewitalizacji zabytkowych parków i ogrodów. Absolwentka SGGW w Warszawie. Od wielu lat współpracuje z Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina, gdzie pełni funkcję Kierownika Domu Urodzenia Chopina i Parku w Żelazowej Woli oraz Parku w Brochowie. Jest autorką programów ratowania zabytkowych drzewostanów, projektów ogrodów sensorycznych oraz licznych opracowań konserwatorskich.

Współpracowała przy rewitalizacji wielu parków pałacowych i miejskich a także przy projektach dla instytucji publicznych i prywatnych. Publikowała artykuły naukowe poświęcone historii i problemom ochrony zieleni zabytkowej, współtworzyła monografie parku w Żelazowej Woli. Laureatka nagród, m.in. „Zabytek zadbane” (2025) oraz Nagrody Roku SARP (2021), nominowana do nagrody Miesa van der Rohe (2021) i Simon Architecture Prize (2022).

Jej działalność łączy badania historyczne, praktykę konserwatorską i popularyzację wiedzy – organizuje konferencje, wykłady i wydarzenia kulturalne w przestrzeni zabytkowych parków.

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA

ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

REWITALIZACJA HISTORYCZNEGO ZAŁOŻENIA FOLWARCZNO-PARKOWEGO W PRZELEWICACH

Majątek w Przelewicach to miejsce o bogatej i ciekawej ponad 200 letniej historii, cały kompleks to zabytek. Cztery lata temu Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przejął od gminy Przelewice majątek i podjął się modernizacji obiektów oraz rewitalizacji Ogrodu Dendrologicznego. W przeciągu dwóch lat została przeprowadzona inwestycja mająca na celu remont zdegradowanych obiektów oraz stworzenie unikatowego miejsca – centrum kultury, edukacji i wypoczynku.

Joanna Maria Śliwińska

Ukończyła Akademię Rolniczą w Szczecinie, kierunek ogrodnictwo. W 2008 roku obroniła pracę magisterską. Już w trakcie nauki uczestniczyła w praktykach zagranicznych. W trakcie studiów pracowała w katedrze biochemii na stanowisku inżynierino-technicznym. Po studiach podjęła staż w Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie w Katedrze Biochemii, a w 2009 roku rozpoczęła w tej samej katedrze studia doktoranckie. W trakcie studiów doktoranckich uczestniczyła w krajowych i międzynarodowych konferencjach oraz szkoleniach. W 2015 roku uzyskała stopień doktora. Od 2021 roku pełni funkcję kierownika Arboretum w Przelewicach.

Zygmunt Siarkiewicz

Absolwent Politechniki w Szczecinie wydziału Inżynierino-Ekonomicznego Transportu. Samorządowiec. W latach 1994-1999 z-ca Burmistrza Barlinka, a od 2000 roku do 2014 Burmistrz tego miasta. Pełnił też funkcję Prezesa SG Euroregionu Pomerania. Zaangażowany na rzecz rozwoju regionu szczególnie w zakresie ekologii i ochrony przyrody. Wdrażał pilotażowy program Lokalnej Agendy 21. Inicjator i współzałożyciel stowarzyszenia Lider Pojezierza. Od 2020 roku dyrektor Ogrodów Przelewice – Zachodniopomorskie Centrum Kultury Wiejskiej i Edukacji Ekologicznej.

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

CMENTARZ CENTRALNY W SZCZECINIE NA DRODZE DO POMNIKA HISTORII. PROBLEMY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ NAJWIĘKSZEJ ZABYTKOWEJ NEKROPOLII W POLSCE oraz SPACER PO SZCZECINIE (PARK IM. JANA KASPROWICZA, WAŁY CHROBREGO, CMENTARZ CENTRALNY)

Referat ma na celu syntetyczne przybliżenie wartości zabytkowych największej Polskiej nekropolii zabytkowej, w kontekście starań Gminy Miasto Szczecin o objęcie zabytku najwyższą formą ochrony konserwatorskiej, jaką jest uznanie za pomnik historii. Wniosek opracowany i złożony w 2015 r., pomimo pozytywnej i jednogłośnej opinii Rady Ochrony Zabytków z września 2024 r. nie doczekał się do tej chwili pozytywnego rozstrzygnięcia. Poza historią i wartościami zabytkowymi cmentarza omówione zostaną historyczne i aktualne problemy konserwatorskie nekropolii oraz nakreślone zostaną perspektywy i wyzwania przyszłości.

Michał Dębowski

Absolwent historii sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz krakowskiej Akademii Dziedzictwa, stypendysta na Università degli Studi di Udine we Włoszech. Całe życie zawodowe związane z badaniem, ochroną i popularyzacją zabytków. W latach 2010-2018 kierował Wydziałem Zabytków Nieruchomych w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Szczecinie, od 2018 roku Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie. Od 2022 r. asystent na Katedrze Historii i Teorii Architektury na Wydziale Architektury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego. Członek Rady Muzeum Narodowego w Szczecinie, Rady Programowej Centrum Solidarności „Stocznia” w Szczecinie oraz pierwszej Rady Programowej Instytucji Kultury Miasta Szczecin „Willa Lentza”. Członek Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Miłośnik muzyki dawnej i współorganizator wydarzeń artystycznych realizowanych przez Fundację Akademia Muzyki Dawnej oraz Fundację Zamek Rostoka.

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA

ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

DZIEŃ DRUGI – 10.10.2025 OGRODY PRZELEWICE

STAN ZACHOWANIA ZABYTKOWYCH ZESPOŁÓW PARKOWYCH W ŚWIELE RAPORTU NID - WNIOSKI I REKOMENDACJE

W Raporcie o stanie zabytków nieruchomych w Polsce, opracowanym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w 2017 roku, zweryfikowano w woj. zachodniopomorskim 758 obiektów w kategorii zieleń zabytkowa, które stanowiły aż 10,2% w skali kraju. Tak duży odsetek tych zabytków jest pochodną znacznego nasycenia regionu zespołami rezydencyjno-parkowymi. W wyniku weryfikacji stwierdzono, iż parki (dworskie / pałacowe) stanowiły największą grupę obiektów zagrożonych, tj. 176 założeń (23,91%).

Zespoły parkowe są przede wszystkim zagrożone w wyniku braku użytkownika i funkcji, a także poprzez przekształcenia własnościowe, podziały nieruchomości, złe użytkowanie oraz zagrożenia inwestycyjne w parkach lub w ich sąsiedztwie.

Waldemar Witek

Etnograf. Główny specjalista w Narodowym Instytucie Dziedzictwa, kierownik Oddziału Terenowego w Szczecinie. Członek Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków i rzeczoznawca w zakresie krajobrazu kulturowego oraz architektury ryglowej. Autor licznych dokumentacji konserwatorskich oraz artykułów i publikacji z zakresu budownictwa ryglowego, folwarcznego, technicznego oraz kultury ludowej.

ZABYTKOWE PARKI W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM. PROBLEMATYKA KONSERWATORSKA

Wskazany zostanie aktualny stan liczebny parków wpisanych do rejestru zabytków oraz parków znajdujących się w ewidencji gminnej z uwzględnieniem struktury właścicielskiej, stanu dokumentacji archiwalnej w archiwum WKZ i stanu zachowania. Omówione zostaną problemy związane z utrzymaniem obiektów na przykładach wybranych zabytków w Starogardzie Łobeskim gm. Resko, Łagiewnikach gm. Resko, Rusowie gm. Ustronie Morskie oraz parku w Świerżnie i Janowie gm. Barlinek. W podsumowaniu zaprezentowane zostaną propozycje jakie wg autorki winny zostać wdrożone w celu poprawy stanu zabytkowej zieleni.

Ewa Stanecka

Absolwentka z 1972 r. Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydziału Sztuk Pięknych, specjalizacji: Konserwatorstwo i Zabytkoznawstwo. Studia podyplomowe ukończyła w 1988 r. w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego AR w Warszawie, w zakresie Ochrona i Konserwacja Zabytkowych Założeń Zieleni. Od 1972 r. związana z urzędem konserwatorskim w Szczecinie oraz instytucjami zajmującymi się ochroną zabytków. W latach 1973 - 1977 pracownik Biura Studiów i Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, następnie ponownie do 1980 r. - inspektor w biurze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wchodzącego w skład Wydziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego. Następnie w latach 1980-1982 zatrudniona w Archiwum Państwowym i Muzeum Narodowym w Szczecinie. Od roku powróciła do Biura Studiów i Dokumentacji Zabytków – jako kierownik w latach 1982 – 1984. W roku 1989 ponownie zatrudniona w Biurze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W latach 1991 – 2019 zajmowała stanowisko Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, po reformie administracyjnej od 2000 r. – Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Obecnie Prezes Oddziału Szczecińskiego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Warszawie.

Od wielu lat zajmuje się działalnością społeczną w Stowarzyszeniu Konserwatorów Zabytków oraz w Stowarzyszeniu Historyków Sztuki. Jest autorem wielu publikacji związanych tematycznie z ochroną zabytków. Przez 20 lat współtworzyła organizacyjnie i merytorycznie Polsko-Niemiecką Konferencję ANTIKON poświęconą ochronie i konserwacji budownictwa drewnianego i ryglowego po obu stronach granicy – Polski i Niemiec. Jest laureatką wielu odznaczeń i nagród. Za swoją działalność zawodową i społeczną otrzymała między innymi Złoty Krzyż Zasługi, Srebrny i Złoty Medal „Zasłużony dla Kultury Gloria Artis”, Złotą Odznakę Gryfa Pomorskiego, złotą odznaką „Za Opiekę nad Zabytkami”, uhonorowana została medalami m. in. Conservator Ecclesiae im. ks. prof. Janusza Pasierba, Medalem Stulecia Odzyskanej Niepodległości, a także medalem im. Profesora Jana Zachwatowicza oraz innymi nagrodami i wyróżnieniami.

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA

ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

REWALORYZACJA PARKU ZATONIE POD ZIELONĄ GÓRĄ

Tematyka wystąpienia obejmuje zagadnienia takie, jak: zabytek w małej społeczności, problem czy szansa, społeczne aspekty rewitalizacji zabytku, proces przywracania do świadomości społecznej zapomnianej historii, zakres prac przy rewitalizacji Parku Książęcego i zabezpieczeniu w formie ruiny trwałej pałacu w Zielonej Górze-Zatoniu, wykorzystanie ruin i parku na cele edukacyjne i kulturalne.

Jarosław Skorulski

Historyk regionalista, autor publikacji i wydawca. Fundator Fundacji Ogrody Kultury im. księżnej Dino. Działacz społeczny na rzecz ochrony materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego związanego z Zatoniem i postacią księżnej Dino. Naczelnik Wydziału Oświaty Kultury i Sportu Urzędu Miasta Zielona Góra.

ŚWIADOMOŚĆ I WSPÓŁPRACA JAKO KLUCZOWE WARUNKI OSIĄGNIĘCIA SUKCESU PRZEZ OBIEKT ZABYTKOWY NA PRZYKŁADZIE ZESPOŁU PAŁACOWO – PARKOWEGO W OSTROMECKU

Omówiony zostanie problem utrzymania i pielęgnacji parku zabytkowego przez firmę zewnętrzną, wyłonioną w drodze przetargów oraz nawiązanie współpracy z NID jako instytucji eksperckiej. Dzięki podjęciu badań i prac studialno - projektowych (tom I. „Projekt rewitalizacji ogrodu formalnego na tarasie przy Pałacu Nowym” – krótkie omówienie) nastąpił wzrost świadomości inwestora co do specyfiki i zakresu prac w parku zabytkowym. Zaowocowało to w krótkim czasie pozytywnymi zmianami w sposobie zarządzania parkiem i jego utrzymaniu.

Prelekcja dotyczyć będzie funkcjonowania historycznego, zrewitalizowanego zespołu Pałacowo Parkowego w podbydgoskim Ostromecku. Bydgoskiego Wilanowa jak je nazywał Andrzej Szwalbe wieloletni dyrektor Filharmonii Pomorskiej, honorowy obywatel miasta, wizjoner który zastał Bydgoszcz niezdefiniowaną a zostawił muzyczną. Pałace i Park udowadniają, że tego typu podmiejskie rezydencje artystyczne przy wydatnej pomocy takich instytucji jak NID przygotowujący imponujący projekt rewitalizacji otoczenia pałaców i parku, są w stanie doskonale funkcjonować zarówno w artystyczny, kulturotwórczy jak i komercyjny sposób.

Magdalena Lisowska

Od ponad 30 lat zajmuje się badaniem ogrodów i parków historycznych oraz szeroko pojętego krajobrazu kulturowego. W ramach działalności zawodowej uczestniczyła w opracowaniu wielu obszernych dokumentacji studialno-projektowych, w tym dla Ogrodu Izabeli Czartoryskiej w Puławach, Parku zamkowego w Łańcucie, Parku proj. P. J. Lenné w Mysłakowicach, Parku Tyszkiewiczów proj. E. André w Zatoczku (ob. na Litwie), Parku zamkowego w Dąbrówce Starzeńskiej, Parku tętniowego w Ciechocinku, czy wreszcie Parku Mużakowskiego w Łęknicy; wykonaniu studiów i analiz krajobrazu kulturowego m.in. dla obiektów z listy UNESCO – kościoła pw. św. Michała Archanioła w Binarowej, Miejsca pamięci i muzeum Auschwitz-Birkenau byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady, pomnika historii meczetu i mizaru w Bohonikach oraz miasta uzdrowiska Ciechocinek; opracowaniu dziesiątek opinii eksperckich dotyczących różnych problemów konserwatorskich; określenia granic wpisu, zasadności wpisu do rejestru zabytków lub wykreślenia z rejestru i innych; prowadzeniu licznych szkoleń i wykładów dotyczących problematyki szeroko pojętej zieleni zabytkowej. Ponadto jest autorką artykułów w zakresie jak powyżej. Odznaczona odznaką honorową „Zasłużony dla kultury polskiej”

Andrzej Gawroński

Dziennikarz radiowy, od dwudziestu lat pracownik Miejskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy. Od czternastu lat w Zespole Pałacowo-Parkowym w Ostromecku. Opiekun jednej z największych w Polsce kolekcji historycznych fortepianów, twórca kompleksowego programu artystycznego Ostromeckich Pałaców. Od pół roku Koordynator ZPP w Ostromecku.

I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA

ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

PRAKTYCZNE ASPEKTY ZARZĄDZANIA PUBLICZNYMI PARKAMI ZABYTKOWYMI PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Prelekcja dotyczy wyzwań i dobrych praktyk związanych z zarządzaniem parkami zabytkowymi przez jednostki samorządu terytorialnego. Omówione zostaną aspekty formalno-prawne, organizacyjne i finansowe związane z utrzymaniem, ochroną oraz udostępnianiem tych terenów. Szczególną uwagę poświęcono roli samorządów w pozyskiwaniu środków zewnętrznych oraz współpracy z konserwatorem zabytków.

Michał Zinowik

absolwent historii oraz filozofii z elementami kulturoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego, nauczyciel, od 2018 roku pełni funkcję wójta Gminy Brojce. Pasjonat historii lokalnej, współzałożyciel "Stowarzyszenia Historycznego Pamięć i Tożsamość". Zaangażowany w ochronę dziedzictwa lokalnego – zarówno w zakresie zabytków architektury, jak i zabytków zielonych. Podejmuje działania zmierzające do zachowania i wyeksponowania wartościowych obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym dawnych zespołów dworsko-pałacowych, kościołów oraz założeń folwarcznych.

ADAPTACJA I NOWE ZAGOSPODAROWANIE OBIEKTU ZIELENI KOMPONOWANEJ NA PRZYKŁADZIE PARKU DWORSKIEGO W OSTOI

Prelekcja poświęcona będzie omówieniu procesu realizacji projektu zagospodarowania zabytkowego parku w Ostoi (gmina Kołbaskowo) – od etapu projektowego obejmującego ocenę stanu zachowania historycznego układu parku, określenie celów projektowych zgodnych z wytycznymi konserwatorskimi, opracowanie koncepcji rewitalizacji z uwzględnieniem wprowadzenia nowych funkcji edukacyjnych i rekreacyjnych, po etapy wdrożenia projektu, w tym budowę, jej przebieg oraz wyzwania związane z pracą na żywym organizmie, jakim jest zabytkowy park. Podejmię temat łączenia ochrony dziedzictwa z jego nowoczesnym wykorzystaniem, problem pogodzenia zachowania pierwotnego charakteru parku z wprowadzaniem nowych funkcji, które pozwalają mu pełnić współczesną rolę użytkową.

mgr inż. arch. Iga Czarniak-Maćkowiak

Architekt, absolwentka Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Doświadczenie akademickie poszerzała na VIA University College w Horsens (Dania). Od 2016 roku związana z biurem projektowym, w którym realizuje projekty indywidualne i publiczne – od domów jednorodzinnych, restauracji i hoteli po modernizację i dostosowania obiektów użyteczności publicznej. W pracy łączy wiedzę techniczną z dbałością o estetykę i funkcjonalność przestrzeni. Posiada uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej do projektowania bez ograniczeń i jest czynnym członkiem Zachodniopomorskiej Okręgowej Izby Architektów RP.

dr hab. inż. Marcin Kubus

Profesor uczelni w Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie (WKŚiR Katedra Architektury Krajobrazu). Dendrolog i specjalista w zakresie kształtowania terenów zieleni. Od 2018 roku Prezes Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego. Tematyka prac naukowo-badawczych obejmuje zagadnienia: rozpoznanie stanu dendroflory Pomorza Zachodniego (m.in. zabytkowe parki, tereny przykościelne, cmentarze i aleje), biologia i aklimatyzacja roślin drzewiastych w warunkach Pomorza Zachodniego, projektowanie i zarządzanie terenami zieleni, techniki i technologie stosowane w terenach zieleni i w diagnostyce drzew, cechy biologiczne i biotechniczne oraz rozmnażanie roślin drzewiastych. Autor i współautor łącznie ponad 500 publikacji naukowych, popularnonaukowych, opracowań książkowych, eksperckich, arborystycznych, branżowych, projektów wdrożeniowych, edukacyjnych oraz licznych opinii sądowych i projektów terenów zieleni (w tym założeń zabytkowych i ogrodów dendrologicznych). Współautor opracowania pn. „Wytyczne dla krajowego systemu ochrony terenów zieleni i zadrzewień” oraz kierownik zespołów opracowujących standardy utrzymania, ochrony i rozwoju terenów zieleni Szczecina, Stargardu i Polic. Koordynator prac realizacyjnych powstających obiektów w zakresie wymagań przyrodniczo-ekologicznych oraz edukacyjnych.

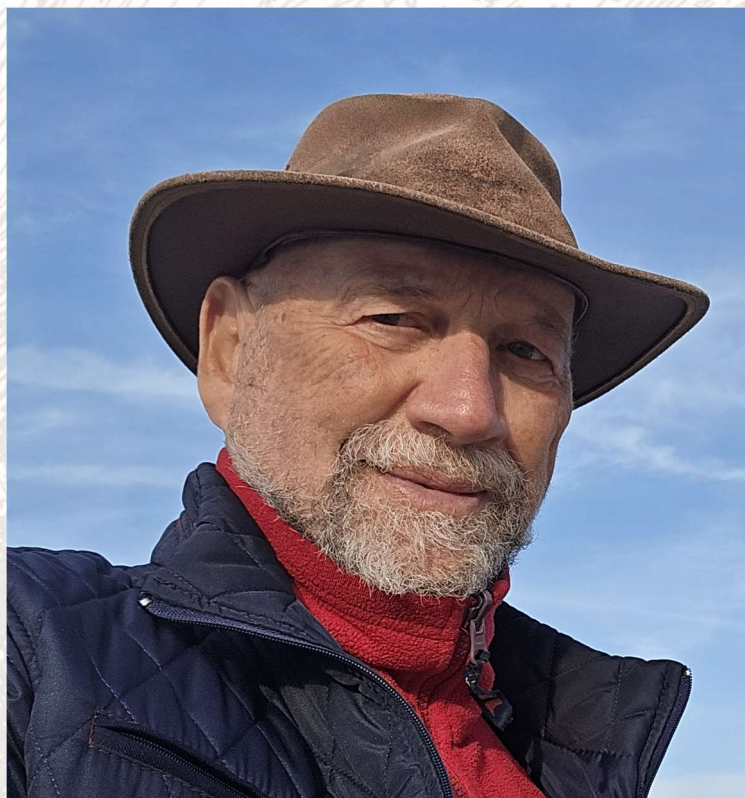
I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

ZIELEŃ ZABYTKOWA

ARCHITEKTURA, KRAJOBRAZ, KONSERWACJA

SZCZECIN-PRZELEWICE, 9-10 PAŹDZIERNIKA 2025

DZIEŃ DRUGI – 10.10.2025 SZCZECIN (SESJA TERENOWA)

SPACER PO SZCZECINIE (PARK IM. JANA KASPROWICZA, WAŁY CHROBREGO, CMĘTARZ CENTRALNY)

Paweł Madejski

Urodziłem się 20 czerwca 1950 r w Brzegu (woj. opolskie). Szkołę średnią - Technikum Geodezyjne ukończyłem w Opolu. Zafascynowany fotogrametrią studiowałem Geodezję Inżyniersko-Przemysłową na Wydziale Geodezji AGH. W trakcie studiów aktywnie uczestniczyłem w studenckim ruchu naukowym. Byłem szefem Koła Naukowego Fotogrametrii. Wielokrotnie brałem udział w studenckich obozach naukowych. Uczestniczyłem w pomiarach Jaskini Czarnej w Tatrach. Byłem jednym z organizatorów i uczestników I Wyprawy BARI, prowadzącej inwentaryzację zabytku w Fes, w Maroku dla UNESCO. Po ukończeniu studiów rozpocząłem pracę jako asystent w Zakładzie Fotogrametrii Instytutu Geodezji Górniczej i Przemysłowej AGH. Zmuszony okolicznościami przerwałem karierę akademicką i rozpocząłem pracę w Okręgowym Przedsiębiorstwie Geodezyjno-Kartograficznym w Szczecinie. Kierowałem wdrożeniem fotogrametrycznego opracowania mapy zasadniczej. Prowadziłem i nadzorowałem wiele prac z zakresu fotogrametrii i teledetekcji wykonywanych w ścisłej współpracy z naukowcami WGGiP AGH, Politechniki Gdańskiej i Uniwersytetu Szczecińskiego.

W 1983 r korzystając z technik fotogrametrycznych badałem prądy morskie w rejonie Polskiej Stacji Polarnej w Zatoce Hornsund na Spitsbergenie.

W 1987 r uczestniczyłem w XI Wyprawie Antarktycznej PAN i prowadziłem fotogrametryczny pomiar prądów morskich w Cieśninie Bransfielda. Uczestniczyłem w pracach rekonesansowych przed założeniem hiszpańskiej bazy antarktycznej. Byłem autorem fotogrametrycznej mapy okolic bazy, w zatoce Johnson Bay, wyspy Livingstone.

W 1990 byłem kierownikiem XIV Wyprawy Polskiej Akademii Nauk do Stacji im H. Arctowskiego.

Choć wiele lat minęło od mojego pobytu w Arktyce i Antarktyce to sprawy polarne wciąż są mi bliskie. I bliskie są również kontakty ze spotkanymi tam ludźmi. Zawiązane w trudnych polarnych warunkach przyjaźnie i kontakty żywe są do dziś. W miarę możliwości co roku uczestniczę w towarzyskim spotkaniu polarników w wigilię rocznicy otwarcia Polskiej Stacji Antarktycznej im. Henryka Arctowskiego. Uczestnikami są zarówno najstarsi założyciele i pierwsi zimujący, uczestnicy kolejnych wypraw, jak i najmłodsi bezpośrednio po powrocie z wyprawy.

Dwukrotne zimowanie w Antarktyce w dużym stopniu wpłynęło na moje spostrzeganie ludzi i świata. Po zmianach politycznych w 1989 rozpocząłem działalność gospodarczą nie związaną z wyuczonym zawodem. Od 1991 roku do dziś razem z żoną Iwonką prowadzimy sklep sportowy. Doczekałem w nim emerytury.

Choć od wielu lat daleko mi od zawodu, to na początku lat 90-tych zdarzyło mi się przez jeden rok prowadzić wykłady z kartografii na Uniwersytecie Szczecińskim. W 2007 pomagałem przy pomiarach GPS tatrzańskich szczytów.

Od chwili zmiany mieszkania i wyprowadzenia się na obrzeża Szczecina moim podstawowym środkiem lokomocji stał się rower. Zarówno do celów transportowych jak i rekreacyjnych. Z grupą rowerowych znajomych poznałem wiele interesujących miejsc wokół Szczecina. Potem ruszyłem dalej. W 2016 rowerem z Krakowa do Kościelisk na spotkanie u Mariana, Potem na obrzeżu Tatr, na dostępnych szlakach. W poszukiwaniu najładniejszej panoramy Tatr przez Gubałówkę. Gliczarowy i Czarną Górę aż po Chochołów a w końcu i rowerowy objazd wokół Tatr. W 2017 roku rowerem wracałem przez cały miesiąc ze spotkania w Regietowie do Szczecina. Miałem szczęście zawadzić swoimi stopami o każdy z kontynentów, teraz (rowerembezpościechu.pl) próbuję odwiedzić urokliwe zakątki Polski leżące poza głównymi trasami turystycznymi.

Kilka lat temu, żeby nauczyć swoje wnuki rozpoznawania drzew i krzewów, zacząłem się im sam wnikliwie przyglądać, fotografować, rejestrować istotne cechy, zaznaczać położenie. W rezultacie, po dwóch latach, w Systemie Informacji Przestrzennej miasta Szczecina zaakceptowano tworzoną przeze mnie mapę ciekawych obiektów dendrologicznych szczecińskich parków. (geoportal.szczecin.pl profil Drzewa i krzewy Szczecina). Tak więc po latach, znów wróciłem do tworzenia map choć zupełnie inaczej.

W ciągu kilku ostatnich lat rozpocząłem prowadzenie spacerów z rozpoznawaniem drzew i krzewów. Chyba ponad dwie setki takich spacerów już się odbyło. Początkowo po parkach i cmentarzach Szczecina, później również po zbudowanych kilkadziesiąt lat temu osiedlach a teraz po dowolnych zalesionych terenach czy to Szczecina czy jego okolic.